

EUROPEAN CLUSTER
COLLABORATION PLATFORM

Impact Insights: Measuring and Optimising Cluster Performance

Summary

EU Clusters Talks
18 September 2024, 8:30 – 9:45 CET

An initiative of the European Union

Poznatky o dopadu: Měření a optimalizace výkonnosti klastru EU Cluster Talks 18. září 2024

ZÁPIS

European Cluster Collaboration Platform uspořádala jménem Evropské komise webinář EU Clusters Talk "Poznatky o dopadu: Měření a optimalizace výkonnosti klastru" dne 18. září, 8:30 - 9:45 hodin. Webinář zahájil dialog o tom, jak hodnotit dopad klastru, a diskutovat o přístupech k měření skutečné hodnoty klastrů v evropském hospodářství.

Program webináře

Moderování: Zivile Kropaite

1. **Novinky z ECCP, Ángela Negrete Benedí**, členka týmu ECCP
2. **Úvod do měření dopadů klastrů, Maurits Pino**, Vedoucí odborník, DG GROW, Evropská komise
3. **Panelová debata:**
Dr. James Wilson, ředitel výzkumu, Orkestra - Baskický institut konkurenceschopnosti
Pedagogická fakulta, Deusto Business School
Dr. Gerd Meier zu Köcker, výkonný ředitel, RegioClusterAgentur Baden-Württemberg
Kristiina Jokelainen, generální ředitelka, SmartNorth Ltd.
Gabriela Macoveiu, ředitelka pro komunikaci, inovace a vnější spolupráci, ADR North East
Regional Development Agency
Možnosti financování, Ángela Negrete Benedí, členka týmu ECCP

Klíčová sdělení

- Zpráva o jednotném trhu a konkurenceschopnosti do roku 2024 obsahuje 19 klíčových ukazatelů výkonnosti, které pokrývají klíčové oblasti konkurenceschopnosti EU, jako jsou investice, energetika a inovace, a zaměřuje se na údaje za celou EU, nikoli za jednotlivé členské státy.
- Celoevropské trendy, jako jsou klesající úroveň vzdělání, vysoké náklady na energie a omezený rizikový kapitál, nepřímo ovlivňují klastry, zejména ty, které jsou závislé na kvalifikované pracovní síle nebo cenově dostupné energii.
- Hodnotící zpráva o jednotném trhu slouží jako cenný doplněk a poskytuje kvantitativní údaje o obchodu, dodržování právních předpisů a oběhovém hospodářství, které pomáhají klastrům sledovat stav trhu a jeho integraci.
- Jako klíč k dlouhodobému úspěchu klastrů bylo zdůrazněno vyvážení ekonomické hodnoty a inovací založených na spolupráci, neboť oba aspekty jsou hnací silou regionální konkurenceschopnosti a dopadu.

- Klastry by měly definovat konkrétní cíle svých hodnocení, aby zajistily, že budou realizovatelné a v souladu se strategickými cíli, a ne že budou měřit nadměrnou škálu ukazatelů.

1. Novinky z ECCP

Ángela Negrete Benedí, členka týmu ECCP

1. Pozvánka k registraci na příští [Cluster Booster Academy](#), 3.-4. března 2025 s předchozími online sezeními.
2. Zapište si datum nadcházejících setkání [Clusters meet Regions v Kišiněvě](#), Moldavsko, 10. - 11. října, Palma de Mallorca, Španělsko, 24.-25. října, Heilbronn, Německo, 13.-14. listopadu a Charleroi, Belgie, 27.-28. listopadu.
3. Pozvánka k účasti na průzkumu o zkušenostech s financováním v rámci portálu STEP.

2. Úvod do měření dopadů klastrů

Maurits Pino, Vedoucí odborník, DG GROW, Evropská komise

Maurits Pino představil „[Výroční zprávu o jednotném trhu a konkurenceschopnosti 2024](#)“, jejímž cílem je hodnotit a sledovat konkurenceschopnost EU se zvláštním zaměřením na souhrnné údaje, nikoli na jednotlivé členské státy. Ve své prezentaci hovořil o doplnění klíčových ukazatelů výkonnosti (KPI), které byly vypracovány na základě konzultací se zástupci průmyslu a členských států EU. Těchto 19 klíčových ukazatelů výkonnosti pokrývá devět kritických oblastí nebo „hnacích sil“ konkurenceschopnosti: fungování jednotného trhu, soukromé a veřejné investice, výzkum a inovace, energetika, oběhové hospodářství, digitalizace, vzdělávání a dovednosti, obchod a otevřená strategická autonomie.

Zatímco klíčové ukazatele výkonnosti nabízejí perspektivu na vysoké úrovni v celé EU, Maurits Pino poznamenal, že některé trendy mohou mít nepřímý dopad na klastry, které jsou více specializované a regionálně zaměřené. Například klesající vzdělávací standardy v oblasti čtení, matematiky a přírodních věd u patnáctiletých by mohly omezit přístup klastrů ke kvalifikované pracovní síle, která je nezbytná pro budoucí růst. Zdůraznil také, že náklady na energii jsou obzvláště velkou zátěží pro energeticky náročná odvětví, což má přímé důsledky pro klastry působící v těchto odvětvích. Dále poukázal na omezené prostředí rizikového kapitálu v EU, které brání expanzi inovativních společností a začínajících podniků v klastrech, zejména ve srovnání s rozvinutějšími trhy rizikového kapitálu v USA a Číně.

Maurits Pino odkázal na nedávnou zprávu bývalého italského premiéra Maria Draghiho o konkurenceschopnosti, která zdůraznila potřebu silného ekosystému rizikového kapitálu v EU. Draghiho zpráva zdůrazňuje, že omezené možnosti rizikového kapitálu v EU znevýhodňují nově

vznikající společnosti, zejména v globální konkurenci. Jeho doporučení zahrnují dokončení unie kapitálových trhů a posílení zdrojů financování, včetně alternativních penzijních systémů, s cílem posílit celkové investiční prostředí. Pino tyto obavy zopakoval a poznamenal, že omezená dostupnost rizikového kapitálu je významnou překážkou pro rozšiřování inovačních klastrů v Evropě.

Kromě toho řečník hovořil o úloze [srovnávacího přehledu jednotného trhu](#), který je klíčovým doplňkovým dokumentem zprávy a který poskytuje kvantitativní údaje o stavu jednotného trhu. Srovnávací přehled zahrnuje metriky týkající se obchodu mezi členskými státy, dodržování právních předpisů a oběhového hospodářství a nabízí cenný zdroj pro sledování stavu trhu a jeho integrace.

Na žádost přednášejícího, aby shrnul, jak se tyto širší ukazatele konkurenceschopnosti vztahují konkrétně ke klastrům, Maurits Pino odpověděl, že ačkoli jeho znalosti o klastrech jsou omezené, některé trendy mohou být pro klastry relevantní. Agregovaná povaha údajů znamenala, že každý klaster může tyto dopady pocítovat jinak na základě svého specifického odvětvového zaměření a umístění. Například klastry v odvětvích závislých na pokročilém vzdělávání a dovednostech nebo cenově dostupné energii by mohly pocítovat dopady těchto širších výzev EU výrazněji.

Maurits Pino na závěr upozornil, že zatímco klíčové ukazatele výkonnosti uvedené ve zprávě poskytují pohled na trendy v oblasti konkurenceschopnosti na vysoké úrovni, skutečný dopad na klastry se bude lišit. Zopakoval, že problémy, jako jsou klesající vzdělávací standardy, vysoké ceny energií a omezený přístup k rizikovému kapitálu, mohou pro klastry, zejména ty, které jsou závislé na kvalifikované pracovní síle nebo působí v energeticky náročných odvětvích, představovat významné překážky. Nakonec navrhl, že ačkoli jsou tyto trendy relevantní v celoevropském měřítku, klastry samy nejlépe posoudí, které ukazatele jsou pro jejich výkonnost a dopad nejdůležitější.

3. Panelová debata

James Wilson se podělil o poznatky z 25 let práce s klastry, především se zaměřil na hodnocení klastrové politiky Baskicka. Poukázal na důležitost hodnocení klastrů nejen na základě ekonomických ukazatelů, ale také na jejich schopnost podporovat spolupráci. Wilson poznamenal, že infrastruktura spolupráce v rámci klastrů je klíčová pro pochopení jejich skutečného dopadu a že průzkumy a analýza sociálních sítí mohou poskytnout cenné poznatky o efektivitě této spolupráce.

Gerd Meier zu Köcker zdůraznil hospodářský dopad klastrů z hlediska politiky, zejména v Bádensku-Württembersku, kde regiony spolufinancují přibližně 100 klastrových iniciativ. Zdůraznil, že pro zajištění dalšího financování klastrů je důležité prokázat měřitelnou ekonomickou hodnotu. Řečník popsal praktickou metodu hodnocení dopadu klastrů porovnáním výkonnosti účastníků klastrů s neúčastníky a poznamenal, že zapojené podniky často vykazují vyšší ekonomickou návratnost.

Zmínil také systém ukazatelů dopadu vyvinutý ve spolupráci s Evropskou komisí pro označování excelence klastrů, který by podle něj mohl být cenným nástrojem, pokud by byl zaveden.

Kristiina Jokelainen hovořila o svých zkušenostech z Finska, kde je klastrová politika řízena regionálně. Své názory ilustrovala na příkladu finského těžebního klastru, který je veden malými a středními podniky v reakci na strategické potřeby, jako je udržitelná těžba surovin. Jokelainenová zdůraznila potřebu strukturovaného rámce na podporu klastrů a podporu spolupráce mezi malými a středními podniky v různých fázích hodnotového řetězce. Zdůraznila, že společenská přijatelnost odvětví závisí na prokázání udržitelné ekonomické hodnoty v souladu s environmentálními cíli, což pomohlo získat podporu veřejnosti a zapojení malých a středních podniků.

Gabriela Macoveiu hovořila o úloze Agentury pro regionální rozvoj ADR Severovýchod při usnadňování rozvoje klastrů v Rumunsku. Její organizace sleduje dopad klastrů prostřednictvím kombinace ekonomických ukazatelů a politických ukazatelů spojených se strategiemi inteligentní specializace. Zdůraznila, že klastry by měly vyvažovat ekonomické cíle se společným inovačním úsilím, jak to ilustrují klastry v oblasti zdravotnictví a digitálních inovací. Zdůraznila také potřebu robustního monitorovacího systému pro sledování pokroku klastrů v porovnání se strategickými cíli, který by usnadnil hodnocení regionálního dopadu a zajistil soulad s programy financování.

Z interakce s publikem vyplynulo téma osvědčených postupů pro měření výkonnosti klastrů a význam nezávislých hodnocení pro zajištění objektivního posouzení. Wilson i Meier zu Köcker se shodli na potřebě individuálního zapojení členů klastru, aby bylo možné získat přesné údaje. Jokelainen dodal, že při získávání účastníků klastru se osvědčilo vyprávění příběhů a sdílení úspěšných příběhů, označované jako „pozitivní závist“, kdy se společnosti inspirují k zapojení poté, co vidí úspěch svých kolegů), zatímco Macoveiu poznamenal, že systém monitorování by měl být integrován do samotné strategie klastru, aby se zabránilo vnímání hodnocení jako pouhého externího požadavku. Gerd Meier zu Köcker v této souvislosti rovněž zdůraznil, že podniky se nakonec rozhodují pro účast na základě hmatatelných ekonomických výnosů, které by podle něj měly být kvantifikovány prostřednictvím přímého, peněžního hodnocení dopadů.

Dalším bodem debaty byla diskuse mezi standardizovanými ukazateli a individuálními, pro daný region specifickými ukazateli. Gabriela Macoveiu obhajovala individualizované ukazatele, které odrážejí jak ekonomické, tak politické dopady relevantní pro daný region, protože rigidní standardizace nemusí zachytit jedinečný přínos různých klastrů, zatímco Gerd Meier zu Köcker poznamenal, že standardizované ukazatele dopadu, jako jsou ty, které Evropská komise navrhla pro označování klastrů, by mohly usnadnit srovnávání mezi regiony, ale zatím nebyly široce přijaty.

V závěru panelu Wilson doporučil klastrům, aby pečlivě definovaly účel svého hodnocení - určily, proč měří dopad, a podle toho navrhly své hodnocení. Debata zdůraznila potřebu různých metod

hodnocení, regionální podpory a jasného zaměření na ekonomickou hodnotu i potenciál spolupráce v rámci klastrů.

4. Možnosti financování

1. [Experimentation and exchange of good practices for value creation](#); uzávěrka 25. září 2024.
2. [Accelerating uptake through open proposals for advanced SME innovation](#); uzávěrka 20. listopadu 2024.
3. [Teaming for Excellence](#); uzávěrka 10. dubna 2025, 20. ledna 2026.
4. [Urychlení zavádění prostřednictvím otevřených návrhů na pokročilé inovace pro malé a střední podniky](#); termín 20. listopadu 2024.
5. [Města s nulovým znečištěním](#); termín 11. února 2025.
6. Příležitosti pro MSP: Otevřené výzvy EUROCLUSTERS dostupné na [European Cluster Collaboration Platform](#).